

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Na vojsko!

Ne bode vojska krvava, vsaj rudeča kri ne bode tekla; tudi nam ne bode prinesla solzâ in gorjâ, ampak le dobiček. Sovražnik ni velik, ali mnogoštevilen: eden bi ne škodoval mnogo — ali veliko število, kmetič, pa ti stavi dostikrat sive lase v glavo — torej po njem! Končaj ga, mori ga brez usmiljenja!

Pa kedo je ta vrag?

Rujavi hrošč ali keber je, ki vže začenja tu in tam laziti iz zemlje. Še pet tednov in držalo se bode tega spaka po našem drevju milijone, ker letos je kebrovo leto. Ako mu bomo pustili mir, bode obžrl naše hraste, bukve, gabre, da morda še češplje in tudi drugo koristno drevje tako, da bode vdruživ poglajstvo listje in vsled tega jako zaostalo v rasti, naj si tudi ne govori o tem, da letos objedeno drevje ne bode rodilo plodu.

Pa od kod je ta požeruh? Nadlegoval te je že dobri dve leti, močno si se jezil nad njim, pobijal ga tudi ali s težavo in malim uspehom. Ali ne veš, kako je po nekaterih krajih črv žrl?

— Nenasiteni črv je končeval travnike, žito, krompir, peso in celo trte. Iz tega požeruha se je po zimi naredil rujavi hrošč, ki bode v kratkem prilezel iz zemlje, da v drugačnej obleki nadaljuje svojo škodo, samica pa da zaplodi nove požeruhe. Položila bode v mehko prst kacic 60 jajčic, iz katerih bode prilezlo toliko malih črvičev, ki bodo kmalu veliki črvi — ogreči, da ti vnovič uničujejo trud tvojih rok.

Tacega požeruha vendar ne smemo trpeti. Zato pravim — na vojsko brž ko se pokaže. Davimo očete in matere, pa ne bode več otrok — ubijajmo kebre, pa ne bode več črvov.

Pa kako je to mogoče? preveč imamo dela, še otroci nimajo časa kebrov loviti, kako jih bom pa jaz? tako se mi ugovarja.

Verjamem, da je res malo časa. Ali čas se mora dobiti. Ako ti preti povodenj, da ti odnese seno, ali nimaš precej časa, da kravo odtegneš iz nevarnosti? Ako ti žival gre v škodo, ali nimaš precej časa, da jo odpodiš? Če ti dela keber škodo, zakaj bi pa njemu prizaneševal? — Ali veruj mi, ako reč prav napraviš, tudi ne boš zgubil toliko dragega časa. Zjutraj zgodaj se drži hrošč otrpnjen na veji. Idi z enim ali dvema

PODLISTEK.

Ali Novo Mesto, ali Rudolfovo?

V kratkem času bode prisopihala železnica v srce dolenjsko. Blizo Bršlina vzdiguje se že kolodvor, skoraj ves je že dogotovljen. Nadeli so mu ime „Rudolfovo“. — Kako naj se imenuje srce dolenjsko: „Novo Mesto“ ali „Rudolfovo“? V poslednjem času je nastala cela vojska radi pravega imena; proč z „Novim Mestom!“ govore eni, drugi pa povzdigujejo svoj glas rekoč: Če nam vzamete „Novo Mesto“, dajte nam boljše ime kakor je „Rudolfovo“, ker ta beseda je slovnična nezmisel! Katero ime je torej pravo ime?

Poglejmo za 30 let nazaj. Dne 7. aprila 1865 obhajalo je Mesto 500letnico svojega obstanka. Tačas je prosilo na Dunaju, naj se mu dovoli opustiti ime „Neustadt“ in v bodoče rabiti ime

Rudolfswert, to je prvotno, po slavnem Rudolfu IV. ustanovitelju mu dano ime. Mesto je zadobilo to milost, in od tistega dne dalje se je imenovalo in se še imenuje Rudolfswert. Toda to je nemško ime! Kaj pa je sè slovenskim imenom, ali se je tudi to spremenilo? O tem nam nobeden vir ne poroča. V slovenskem je torej ostalo staro ime „Novo Mesto“; le nekateri novotarji so se jeli sramovati starega imena „Novo Mesto“ in začeli so Mesto nazivati „Rudolfovo“, kakor bi bilo to bolj imenitno.

Ta naša trditev je popolno resnična; ako pa ni, dokaže naj kdo nasprotno s tem, da nam z veljavnimi razlogi pove: prvič, da je beseda „Rudolfovo“ lastno ime, drugič kako se glasi pridevnik izpeljan iz tega lastnega imena?!

Prav po nepotrebnem so zavrgli nekateri, kateri le po novotarijah stikajo, staro ime „Novo Mesto“, ki se je rabilo že od pamtiveka, in si

drugima, razprostrate ruhe pod drevje, potresite veje. Hrošči vam popadajo kakor mrtvi na ruhe. Sedaj pa v vrečo (žakelj) z njimi, katero pa sproti dobro zavezuj. V kratkem bodeš imel požrešnih živalic na mernike, s čemur si pa končal vže milijone črvov. Ume se samo po sebi, da moraš doma hrošče popariti z vrelo vodo, ker ti sicer po dnevu uidejo. Ako tako delate vsi, ako vas dela vsaj večina, bode neizmerno koristili sebi, ker ne bode prihodnja leta toliko grdih črvov, kakor jih je bilo doslej; ako bi se vsaka tri leta tako pridno ponavljalo, ko se prikaže hrošč, bi kmalu izginil skorej popolnoma. Videl sem po letu tu in tam, da so po njivah za orači pobirali črve. To je prav, ali gotova resnica pa je, da bode z desetkrat manjim trudom opravili desetkrat več, ako pobirate hrošče, kakor sem vam ravnokar povedal.

Umorjeni hrošči so izvrsten gnoj, pa tudi prav dobra in redilna piča za kokoši.

Nauk slovenskim gospodarjem, kako je zboljšati rejo goveje živine.

Reja goveje živine postaja v današnjih časih čim dalje bolj važna, ker si zamoremo z njo še najlaglje pomagati do večjih dohodkov v gospodarstvu. Doslej nam daje naša goved še precej pičle dohodke, pa ne zato, ker ne redimo več živine, ampak zato, ker to živino, katero imamo, slabo redimo.

V prvi vrsti manjka naši živini prepotrebne krme. Brez zadostne krme je zastoj misliti na napredek v živinoreji. Razun tega ravnamo pri nas z živino tudi še tako, da ni mogoče kaj boljšega doseči. Pri nas bode treba rejo goveje živine še v marsičem izboljšati, da nam bo pri našala take koristi in take dohodke, kakor po

drugih deželah. Le potem bode postala živinska kupčija tudi pri nas bolj živahna, in dosti več denarja bode prihajalo v deželo za našo goved kakor dosedaj. Kajti po boljšo in lepšo goved bodo kupci radi prihajali tudi iz daljnih krajev, posebno sedaj, ko dobimo železnico.

Da bomo pri nas goved boljše izrejali, potrebujemo poleg nove postave, še precej podpore in poduka, in zato vsem gospodarjem prav toplo priporočamo času primerno knjižico, katero je izdala kmetijska podružnica v Novem Mestu z naslovom: „Nauk slovenskim gospodarjem, kako je zboljšati rejo goveje živine“.

V tej knjižici najdeš v lahko umevni besedi vse povedano, kar je treba vedeti vsakemu gospodarju, da si zboljša svojo goved. Knjižica je vrh tega tako po ceni, da si jo lahko kupi vsak kmetovalec, kajti ona stane le 15 kr., po pošti naročena pa 18 kr., koji znesek je naprej poslati. Knjižico prodaja gospod J. Krajec v Novem Mestu, kakor tudi kmetijska podružnica v Novem Mestu.

Knjižico priporočamo v nakup tudi kmetijskim podružnicam, da jo razdele med pouka željne svoje ude.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni zbor doslej ni še nič določnega sklenil o volilni reformi. Po velikonočnih praznikih bo zbornica nadaljevala razgovor o tej stvari.

Na Dunaju so 15. marca volili novega župana. Pri tem se je pokazalo, kako velik vpliv ima na Dunaju krščansko-socijalna stranka, za katero se pred par leti še nikdo ni zmenil. Židje so hoteli imeti kot župana nekega Richterja, ki se je že pred leti proglasil kot brezverca, kristi-

da bi ga kje bral zapisanega, slišal ga pa gotovo še nisem nikoli. Pa tudi pridevnik od Rudolfovega Mesta: „rudolfovomeški“ ni priporočila vreden, ne zveni prijetno, in je še opiljenemu, oglajenemu jeziku pretrd, kaj še le neolikanemu. Ker je torej „Rudolfovo“ po nemškem imenu skovana beseda, „Rudolfovo Mesto“ pa tudi preokorno, ostane v pravi in polni veljavi „Novo Mesto“ kot edino pravilno in primerno ime. L. Novomeški.

Opomba uredništva. Sicer so na Slovenskem mnogi kraji, ki imajo pridevniško obliko s končnico „-ovo“ kot ime, (n. pr. Primskovo, Frankolovo, Trnovo, Grahovo itd.) a zdi se nam nepotrebno, pošteno in staro slovensko ime „Novo Mesto“ izpodrivati z novim „Rudolfovo“, katero se rabi le na papirju, v ljudski govorici pa nikoli. Ako se je nemški „Neustadt“ prelevil v „Rudolfswert“, iz tega nikakor še ne sledi, da se mora i slovensko „Novo Mesto“ prekrstiti v „Rudolfovo“. To ime je slovenskim ušesom vsekako tuje in preokorno. Ako se ohrani staro ime, ni se bati, da bi kdo oponašal starokopitnost, saj „Mesto“ ostane pri vsi svoji starosti vendar-le vedno „Novo“! Sicer pa tudi tu veljajo besede Miroslava Vilharja: „Če kuješ besede — Ne bodi bahač; — Naródu se vklančaj, — Ker on je kovač!“

izmislili novo, ki ni domačega izvora, temveč po nemškem skovano. Zvati so začeli mesto z besedo, katera ni niti samostavnik, temveč goli — pridevnik!! Ta pridevnik pa potrebuje samostavnika. To pomoč so mu tudi nameravali dati koj precej od početka v letu 1865, ker hoteli so nekateri, da semesto v prihodnje ne imenuje več „Novo Mesto“, temuč „Rudolfovo Mesto“.

Iz zložnosti pa, ker je „Rudolfovo Mesto“ res jako okorna beseda, vvela se je novotarija: „Rudolfovo“. Te skovanke se je branila zdrava ljudska pamet in se je je srečno ubranila. Najbrže se to ime med narodom nikoli ne bo vdomačilo.

Kaj pa je s pridevnikom, izpeljanim od besede Rudolfovo? Ta pridevnikov pridevnik bi se glasil: „rudolfovski“; ker je pa „rudolfovski“ še kosmatim ušesom prekosmat, zato se ga pa izogibajo kar se da, in res ne vem se spominjati,

jani pa so se temu uprli in izvoljen je bil drug mož. Seveda so židovski časniki zaradi tega zagнали velik hrup. — Velikonočni teden so imeli socialni demokrati na Dunaju svoj shod, kjer so se razgovarjali o volilni reformi, o praznovanju 1. maja, o osemurnem delu, o splošnem štrajku itd.

Rusinski poslanci treh narodnih strank so se te dni sešli, da bi se med seboj zedinili in pogodili. A razšli so se brez uspeha.

Na **Mažarskem** govori in piše sedaj vse le o znanem revolucionarju Košutu, ki je 20. marca umrl v Turinu na Laškem. Neverojetno je, kaj vse Mažarji zanj in zaradi njega govore in delajo. Proslavljajo ga kot najslavnejšega, najzaslužnejšega svojega rojaka, kot pravega mažarskega odrešenika in svetnika. In vendar je ta mož, ki je bil po veri luteran, po mišljenju strasten frama-son, pahnul v največjo nesrečo ves mažarski narod. Skoro 50 let ga je vladal in begal s svojimi nasveti. Zadnji njegov nasvet je bil, naj stopijo Mažarji v zvezo — s hudičem samim! 80 do 100 tisoč ljudi je po Košutovem kovarstvu zgubilo svoje življenje, milijoni pa so zaradi njega postali nesrečni. Rane, katere je on zasekal svojim rojakom, še sedaj niso zaceljene, a vkljub temu ga obožavajo in se pred njim tako rekoč valjajo v prahu. Ta zaslepljenost je res nedoumljiva. Nedoumljivo pa je tudi, da avstrijska vlada vse to dovoli, saj Košut je bil zaklet sovražnik habsburške vladarske rodovine, katero je svoje dni celo odstavljal. Sedaj so pa prepeljali na Mažarsko njegovo truplo in njemu bodo v Pešti postavili velikansk spomenik. To poveličevanje Košutovo nam označuje jasno sedanje mažarske razmere. Dolgo ne more več tako dalje iti.

Kaj je novega po širokem svetu?

Trgovska pogodba, ki se je sklenila med **Nemčijo in Rusijo**, je močno zblížala obe državi. S tem je utrjen evropski mir. Franciji pa ta pogodba ni nič kaj všeč.

Papež je izdal te dni novo okrožnico na **poljske škofo**, ki so pod rusko, avstrijsko in nemško vlado. Zlasti priporoča ruskim škofom, naj vstrajajo v zvestobi do rimske stolice.

V **Braziliiji** so silni boji. Vstaja je po celi deželi. Najbrže ne bo preje miru, nego da se zopet ustanovi cesarstvo ali pa se dežela razdeli v več manjših držav.

Piše se nam:

Iz **Novega Mesta** na velikonočno nedeljo. — Danes praznuje svet praznik odrešenja iz teme zmot, praznik vstajenja našega Zveličarja. Pri tej priliki se človek tudi ozre po svetu, motreč položaj, motreč zadobijo njegove nade, njegovi upi, telo — uresničijo se ali ne.

Takšne in enake misli navdajajo človeka, ko zasliši prelube velikonočne zvonove, prešinja ga novo življenje, novi upi in nade.

Povsodi vidi se, da svet napreduje, in tudi na Dolenjskem pričelo se je nekaj živahnije gibanje. Zadnja leta sèm snujejo se po vsem Dolenjskem posojilnice, katere vse dobro uspevajo in so velike koristi za dotične okraje.

Novomeški mestni zastop je pa tudi, uvaževaje korist hranilnice, katera bi naj postala središče vsega denarnega prometa na Dolenjskem, sklenil ustanoviti mestno hranilnico v Novem Mestu. Vlada je vže pravila potrdila in mestni zbor volil je tudi vže upravni odbor, slednji pa ravnateljstvo, in delovanje se bode pričelo s 1. majem tekočega leta.

Hranilnica bode sprejemala vloge in dajala posojila na posestva in na vrednostne papirje. Posojila na zemljišča bodo se vračala v letnih obrokih, tako, da se bode dolg nekako v tridesetih letih izplačal. Obresti bodo nizke, kakor pri družih hranilnicah.

Za varnost vlog je dala mestna občina varščino 10.000 gld., in jamči v obče z vsem svojim imetjem. 10.000 gld. je položila mestna občina v državnih vrednostnih papirjih.

Da je hranilnična uprava pa tudi v dobrih rokah, so porok možje, ki sedé v upravnem odboru in v ravnateljstvu. Vsa Dolenjska pozna gospoda prošta Urha, velicega trgovca Pauserja, dr. Poznika, dr. Schegula, Brunerja, sodn. svetnika dr. Ge-strina itd.; zavod, kateremu taki možje načelujejo, zasluži gotovo zaupanje. Tudi mestni župan Perko je v odboru in ravnateljstvu. Zatorej Dolenjci! prinesite Vaše prihranjene goldinarje v mestno hranilnico v Novem Mestu, kjer se bodo dobro obrestovali in bodo dovolj varni. Tukaj bode te lahko in hitro odpravili Vaš posel brez stroškov in velike zamude.

Ustanovitev mestne hranilnice je velicega pomena za Novo Mesto, za Dolenjsko sploh — to je vstajenje Dolenjske iz gospodarskega propada. Zatorej še nikdar niso velikonočni zvonovi tako milo se glasili po Dolenjskem, kot letošnjo veliko noč, in meni se je spolnila gorka želja, ena nade se je uresničila. Jaz pa si usojam zaklicati novemu zavodu: živi, rasti, cveti v korist Dolenjske; Bog daj svoj blagoslov.

Od dolnje Krke — Kako veselo je bilo pri nas pred dvajsetimi, pet in dvajsetimi leti, kako je ukal gornik jeseni, naj si se vže ozre na desno proti Leskovcu ali na levo proti Čatežu, Sv. Križu! Ali sedaj je drugače. Sladko kapljico nam je odvzel Bog po strupeni rosi in trtni uši skoraj popolnoma. Ljudje so grozno obubožali vsled te nesreče; pomoči pa ne bode še hitro — deloma, ker ne morejo vsled pomanjkanja denarja, deloma pa ker niso ubogali.

Od začetka se niso skorej nič brigali, da bi sadili ameriške trte, češ, ne bode nič, ali pa, bo vže Bog pomagal; le malo je bilo modrih mož, recimo g. Gregorič iz Krškega, g. Martin Colarič iz Slinovca in drugi, ki so precej jeli saditi in cepiti trte. Ti imajo sedaj vže precej dobrega vina, zlasti pa dobivajo nekateri za trte, reznike ameriške več novcev nego poprej za vino. Tako se jim poplačuje pamet in pa trud. — Sedaj seveda drugi žalujejo, zakaj niso tudi tako ravnali; ali prepozno je.

Vendar vsaj nekaj nas tolaži; poprijeli so se sedaj kolikor mi znano sploh rigolanja (kopanja) in zasajanja z ameriški trsi. Ali težave so velike. Kopanje je jako drago, ker je v mnogih krajih treba kamenje streljati, trte pa se težko udobé. Posamezni

gospodje blizo nas, na Bizeljskem itd., jih prodajajo jako drago. Imamo sicer cesarsko trtnico v Kostanjevici, ali tudi ta nam slabo streže. Reznice so drage, pridejo v slabem stanu, dostikrat na pol suhe, da se jih malo prime, pa še čakati je, da je strah, predenj pride dovoljenje od ministra skozi vsa pota do Kostanjevice pa do prosilca. Neki gospod mi je pravil, da je čakal nad eden mesec. Reč ima dober namen; naj slavna vlada vendar kaj stori, da bode tudi bolje vstregla, več pomagala potrebnim posestnikom, katerim sedaj več ne manjka dobre volje, kakor jo je manjkalo poprej.

Iz Hrušovca. — Gotovo, drage „Dol. Novice“, niste iz tega kraja še nikakoršnega dopisa dobile. Ker sem pa jaz spremljal tri nadopolne mladeniče v njih domovino, in tam v meni tako milem kraju preživel velikonočne praznike, sem se namenil nekaj sporočiti.

Mislil sem si, prva tvoja domovina je preveseli kraj, kjer je tvoja zibelka tekla ali stala, kjer si dete prve rožice trgal in deček metulje lovil. Tudi ptičica svoje gnezdo pozna, kako bi človek svoj rojstveni kraj pozabil. Slehrni zelen holmec nas spomni veselih mladih dni, vsaki studenček nam pripoveduje od srečnih rajskih časov pretekle mladosti! zeleni travniki in ledinice pisane nam kažejo, kako veselo je bilo svoje dni naše življenje. Kdo bi svoje dni ljubi domovini za vse to hvale ne vedel? Kdo s hvaležnim srcem za svojo domovino ljubeznjivo ne skrbel?

Treba je pomagati svojemu kraju, v katerem si doma, kakorkoli zamoreš, da bo lepši in prebivališče prave sreče in zadovoljnosti. Ne sramuj se svojega ljudstva, ki je tvojega naroda, in svojega jezika ne pozabi, katerega so te učili tvoja ljuba mati. Beseda materna je živo znamenje ljubezni matrne; kdor to znamenje zataji, matere vreden ni. —

Ker je tukaj mirno, bogaboječe ljudstvo, sem tudi na sv. Jožefa dan po popoldanski službi božji obiskal nekatere znanke, da bi videl, kako se bavijo in kaj delajo ob praznikih in nedeljah. —

Prav veselilo me je videti v hišah stare ženice z očali, ki so iz prelepih knjig družbe sv. Mohorja prav ganljivo čitale; pa tudi mladi ljudje to delajo. Dobro, svete bukve so res velika dobrota božja. Kakor srečen je, kdor ima zvestega prijatelja, tako srečen je, kdor brati zna. Svoje dobre bukve lahko vsaki čas v roke vzameš, se razveseliš lepih reči, in ohladiš svoje žalostno srce. Pa kakor nas zapeljivi prijatelj lahko opehari ali goljufa, v časnino in večno nesrečo potisne, ako se mu v roke damo, ravno tako nas škodljive bukve oslepijo, v zmote, v hudobije, v časnino in večno nesrečo spravijo. Torej, če hočeš pošten in srečen biti, ne jemlji vsakih bukev v roke, ki se ti ponujajo. Ni vse zdravo ne, kar ljudje hvajajo. Prej da take nove, ali pa tebi neznane knjige bereš, pokaži jih pametnim gospodom n. pr. duhovniku, učeniku, poštenim starišem itd., da iz njih strupa poprej ne zavžiješ, kakor bukve spoznaš. Le po malem in varno beri, da ti branje ne bode škodovalo.

Kako koristno je tedaj, ako sta mladenič ali deklica pridno šolo obiskovala ter se koristnih naukov v njej naučila. Kdor zna pisati in brati, vsakemu pošten odgovor dati, za toliko več velja, za kolikor več dobrega zna, naj si bo hlapec ali gospodar, kmet ali imeniten gospod, če le pošteno ravna.

Slišal sem drugej petje, šel sem tje, ter sem še jaz pričel z malimi šolarčki lepe šolske pesmi peti, ker lepa pesem gostokrat več premore k pobožnosti,

nego še toliko ganljiva pridiga, in Bogu ravno tako dopade, kakor najlepša molitev.

Oh sveto petje! si mislim, ti nebeško moč v sebi imaš. Kedar se božja beseda trdega srca ne prime, ga lepa pesem omeči. Pred poštnim petjem strah beži in skušnjave pobegnejo.

Drugej sem videl, kako so se pošteno kratkočasil. Stare ženice so varovale pri peči male otročiče, ter jim to in uno pripovedovale, gospodinje so trle orehe, ki jih bodo rabile za velikonočne potice in kolače. Mladina je tudi veselo rajala po sobi, nekateri pa tudi zunaj. Opravljali so nekateri svoje delo pri živini. Glej, tako je prav, da opravljaš svoje delo prav pridno vsaki čas, ne le ljudem na vitez, ampak zavoljo Boga. Iz mladega se vadi zvest biti v vseh rečeh, zvestoba je spoštovana pri Bogu in ljudeh; kdor le na pol stori, plačila vreden ni. Bolje da brez plačila si priden delavec, kakor bi bil brez dela malo prida paglavec. Za vsako dobro delo, ki ga drugim storiš, plačilo v svetem raju gotovo dobiš.

Bučele strd nabirajo, pa ne samo za-se, še mravlje so si dobre in si pomagajo; glej! bližnjemu pomagati ti lepo kaže.

Nekateri bolj odraščeni dečki so se pa tudi po novem tiru na železnici kratkočasil, ter se s tako imenovanem „Bahnwagerlom“ gori in doli vozili.

V letu 1852/3 sem popotovaje videl, kako so od Ljubljane proti Vrhniki kopali in delali železnico, in na dalje v Trst; pa še misliti si nisem upal, da bi kedaj po Dolenjskem prav blizo mojega rojstnega kraja, ali še celo po zemlji mojega preljubega očeta tekla, in glej, doživel sem vse to. Železnica, ki bo še letos odprta, bo oživila ta kraj, ter pripeljala več tujcev. Bog daj tudi več blagostanja.

Bog nam daj vse povesod
Srečno hojo, lahek pot, po železnici!

I. p. Prečna —

Hrušovski Janez.

Iz Borovnice, 20. marca. — Naša farna cerkev je dobila v teku nekaj let popolnoma novo lice. Ne mine leto, da bi se ne naredila kaka nova naprava. In tudi letos dobili smo lep, nov božji grob — po skrbnem prizadevanju našega čast. gospoda župnika J. Oblaka. Delo je izvršil domači umetnik, slikarski mojster S. Ogrin na Vrhniki. Res mojstersko delo! Veliko so vže dali tukajšni farani za olepšavo farne cerkve, ki se sme zdaj prištevati najlepšim cerkvam na Kranjskem. Bog povrni radodarnim rokam stotero! Bog pa tudi nam še ohrani sedanjega gospoda župnika na mnoga leta!

Iz Severne Amerike. — Razpišite tá list našim rojakom v „Dol. Novicah“, da bodo videli, kako živijo njih sinovi v Ameriki. Naši Slovenci tukaj jako slabo izhajajo to leto, ker nimajo dela. Veliko jih je, ki ne zaslužijo niti, da bi se preživeli, marveč morajo trpeti glad in lakoto, dokler jih pokliče črna smrt. Tukaj ni več nobenega zaslužka, ker dela ni; poleg tega so pa še plačo zmanjšali. V Filadelfiji se je delo odprlo ter naznanilo, da bodo delali po stari plači. Kar stopi nekdo ter nagovarja gospode, da on dobi lahko 100 mož, ki bodo delali po pol dolarja na dan. Pa še takšnega ni moč dobiti, ker zdaj dobi namreč le tisti delo, kateri ima kaj denarja, da „basa“ prej desetkrat napoji. Prišel sem od tukaj iz Steeltona v neko bližnje mesto v Harisburg, ter sem šel v pisarno k delodajalcu in sem ga vprašal, če ima kje prostora za me, da bi delal. A on mi je odvrnil osorno: imam vže veliko boljših ljudi, kakor si ti. K sreči sem imel v žepu flašico rakije, katera je bila precej draga ter

mu ponudim, ako mu je drago, da izpije kupico pijače. Precej vzame in pije ter mi pri tej priliki ukaže, da moram drugo jutro ob sedmi uri priti na delo in če imam še kaj take pijače, naj jo prinesem seboj.

Tukaj je veliko mladeničev iz Hrvaškega. Kadar človek v nedeljo ide na šetnjo, vidi največ Hrvatov, ki lazijo okoli tako, kakor mravlja po svojim mravljišču.

Mi Slovenci dosti trpimo, pomagamo si kolikor moremo, vedno mislimo in skrbimo za svojo staro domovino, kakor ptica hiti za svojim gajem. Tuja zemlja je vedno tuja mati, ki ne more človeku prirasti srcu, kakor ona zemlja, v kateri se je človek rodil in odgojil in v kateri mu počivajo kosti milega in dragega očeta.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda) za Novo Mesto in okolico bo imela svoj redni letni občni zbor v sredo dné 11. aprila 1894 ob 6 uri zvečer v bralni sobi Novomeške „narodne čitalnice“ s sledečim vsporedom: 1. Poročilo za pretečeno leto. 2. Volitev odbora in dveh odposlancev k občnemu zborovanju. 3. Posamezni nasveti. K obilni udeležbi uljudno vabi Načelnistvo.

Domače vesti.

(Občni zbor „Dol. Sokola“) bode 7. t. m. ob 8. uri zvečer v Čitalnici.

(† Umrl) je 17. marca g. Jak. Mehora, znan novomeški posestnik, po dolgej bolezni star nad 80 let. Pokojni gospod je prišel k nam s Češkega; s svojo pridnostjo in umnim gospodarstvom si je pridobil lepo premoženje, s svojo ljubeznjivostjo pa zaupanje in spoštovanje. Zlasti pa nam je povdarjati, da je bil izgleden kmetovalec; pa je imel tudi izvanredno veselje do kmetovanja. Ako je zvedel za novo dobro vrsto žita, krompirja i. dr., naročil ga je gotovo ter potem dajal seme drugim. Gotova resnica je, da je prišlo prav veliko koristnega v okolico novomeško ravno po g. Mehori. Kako so mu v kmetovanju zaupali, priča istina, da so ljudje nanj gledali, njega praševali, kako, kedaj naj se dela, dokler ni bilo kmetijske šole na Grmu. Bog daj pokojnemu večni mir! — V Krškem je umrl davk. adjunkt g. Reichel po jako dolgi in mučni bolezni. V Novem Mestu je delj časa služboval, in ostal v blagem spominu.

(Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji.) Večkrat je vže opomnilo predstojništvo, kakovi bolniki se sprejmejo, in kaj je potrebno, pa se vendar ne pazi na to. Zadnji čas je prišlo v enem dnevu pet bolnikov in sicer nekateri od daleč, ki ne morejo ostati v bolnici, ker so neozdravljivi. Torej, gospodje župniki, župani in drugi, pazite na to-le: Sprejemati se morejo samo bolniki, ki imajo akutne (hude) pa ozdravljive bolezni. Jetični in sploh hirajoči se nikakor ne morejo sprejeti; kajti ako bi hoteli sprejemati take, je bolnišnica v par tednih polna za zmeraj, kamo bi pa dajali potem take, ki si zlomijo roko, nogo, ki dobé pljučnico? itd. Zato se zahteva vselej, da prinese bolnik spričevalo od zdravnika, kakošno bolezen ima, da ne bode napravil dolge poti, pa zastoj. — Tirja se dalje, da se vsakdo prej oglasi. Bolnišnica je majhna, ako bi bile vse postelje oddane, bi moral bolnik nazaj na dom. Torej — posebno od daleč — poprej poprašajte! — Bolnik naj prinese od gospoda župnika ali gospoda župana izkaz, od kod je? kamo pristojen? koliko star? kakega stanu? Predstojništvo prosi, naj se pazi na to, ker sicer pride marsikak bolnik lahko v škodo in sitnost brez vsake krivde tukajšnje bolnišnice — po svojem lastnem zadolženju.

(Izprašane babice) se bodo nastanile Podgradom in v Vavti Vasi. Ob enem so za popolniti izpraznjena mesta za babici v Stopičah in Beli cerkvi.

(Doneski za okrajno blagajno) bodo za leto 1894 za pet odstotkov nižji, ko za leto 1893.

(Zidanje) se je pričelo radi lepega vremena sploh po mestu in okolici. Zidalo se bode letos, kakor je videti mnogo. Gospod R. Dolenc je kupil Sokličevo hišo na trgu sv. Katarine, kojoj misli podreti in na nje prostor vže letos zidati dvenastropno novo hišo za stanovanje. — G. pl. Langer ima tudi veliko dela izvršenega v svojej hiši gostilna „pri Solncu“. — Hiša rokodeljskih pomočnikov se tudi vže razširja, da se vdobi prostor za dijaško kuhinjo, kojoj toplo priporočamo imajočim mladim ljubom.

(Na Primskovem) se je ustanovila pošta ter odpela 16. marca v občinskem uradu Gradišče. Zove se pošta Primskovo pri Litiji.

(Okrajna posojilnica v Mokronogu), registrovana zadruga z neomejeno zavezo, imela je svoj prvi uradni dan 8. t. m. v mokronoškem šolskem poslopji. Posojilnica bode imela uradni dan sleherni četrtek popoldne ob dveh v šoli. — Pri občnem zboru dne 1. t. m. se je določilo za uloge $4\frac{1}{2}\%$, za posojila pa $5\frac{1}{2}\%$. Omeniti nam je z zadovoljnostjo, da je zanimanje za to prekoristno napravo veliko. Mnogo mokronoških in okoliških rodoljubov je že pristopilo k posojilnici, — tako, da zadruga koj spočetka šteje že 30 zadružnikov. Upati je, da jih pristopi še več. Zavednim rodoljubom pa pokladamo toplo na srce, da ljudstvo pouče o koristi in imenitnosti okrajnih posojilnic!

(Nauk slovenskim gospodarjem, kako je zboljšati rejo goveje živine.) Tako se imenuje knjižica, katero je spisal g. Rohrmann, pristav kmetijske šole na Grmu, in katero je pred kratkim izdala kmetijska podružnica v Novem Mestu. Knjižica je spisana prav poljudno in bode prav dobro ustregla potrebam kmetijskega stanu, kateremu je tudi namenjena. Več o tej za vsacega kmetovalca važni knjižici povedano je spredaj. Na tem mestu bi bilo le še to navesti, da je ves poduk v knjižici razdeljen v štiri dele, s sledečimi nadpisi: I. reja bikov, II. reja krav, III. reja telet in IV. reja mlade govedi. Razun tega govori knjižica v pristavku tudi o hlevih, na koncu pa o novi postavi za povzdigo reje goveje živine na Kranjskem. — Knjižica obsega v mali osmerki 51 strani in velja v prodajalnici Krajeca v Novem Mestu le 15 kr., po pošti naročena pa 18 kr.

(„Šmarnice“), ki se imenujejo „Salve Regina“ ali razlaganje molitve „Češena bodi Kraljica“ za šmarnično opravilo. Spisal Jožef Kerčon, duhoven ljubljanske škofije. Te šmarnice so izšle v zalogi „Katoliške bukvarne“ v Ljubljani. Knjiga obsega 318 strani, stane vezana v pol usnje 90 kr., v usnje z marmorirano obrezo 1 gld, z zlato obrezo 1 gld. 20 kr., po pošti 10 kr. več. — Gospod pisatelj sam je vže porok, da je knjiga izvrstna, vsaj je znan kot izvrsten pobožen pisatelj; še bolj pa se o tem prepričaj, ako vzameš knjigo v roko. Rečem le: vzemi in beri!

(„Spisi za mladino“) so gotovo velike važnosti. Ni boljšega sredstva za deco izobraževati in blažiti, nego je dobra knjižica. Pa tudi segajo po mičnih spisih otroci radi sami, da je veselje. Slovenci smo v zadnjih letih tudi v tem precej napredovali; imamo lepi list „Vrtec“, ki vže nad 20 let razveseljuje naše dečke in deklice; „Angelček“ v Ljubljani je tudi prelepo vodilo po pravem poti; sploh gospod pro-

fesor Kržič ima vže lepih zaslug za našo mladino. Tudi gg. Krajec, Giontini in drugi so nam vže podali marsikaj lepega v svoji zalogi; vendar pa moram reči, da nam ravno tu manjka še dokaj. Zato nas veseli tembolj, ker moremo danes svojim čitateljem priporočiti dve novi knjižici za otroke. „Zabavna knjižica za slovensko mladino“ tretji zvezek. Uredil g. A. Kosi, učitelj v Središču, je prva knjiga. O prvih dveh zvezkih te knjižice smo ob priliki vže govorili. Kakor ona dva, tako priporočamo tudi ta zvezek. Po vsebini je jako mičen in podučen. Razveselite z njim svoje otroke! Cena mu je samo 15 kr. Izdajatelj je vrednik sam; natisnila je delo Katoliška Tiskarna v Ljubljani. — Druga knjiga ima naslov „Igre in pesni za otroška zabavišča“ in ljudske šole. Uredil Ivan Mercina, učitelj na c. kr. deški vadnici v Grmici. Izdala družba ss. Cirila in Metoda kot 10. zvezek svoje knjižnice. — S to knjigo nam je slavna družba prav posebno vstregla, vsaj jo je bilo jako potreba. Kako vesele jo bodo učiteljice v zabaviščih — (otroških vrtih), ki dobi z njo prelep navod za igre in petje pri malih, za katere se trudijo; kako prav bode prišla pa tudi učiteljem sploh, zlasti tistim, ki se bavijo z vzgojo manjših učencev v ljudskih šolah! Sezite po lepej knjižici, s tem bodele najboljše podpirali tudi vrlo družbo ss. Cirila in Metoda.

Razne vesti.

* (Vzgleden gospodar.) Neki lastnik plavžev na Francoskem je vpeljal v svojih tovarnah dobro sredstvo, da se mladina ne navadi zapravlivosti. Nobenemu delavcu pod 21. letom starosti ne izplača tedenskega zaslužka. Priti morajo ponj stariši ali pa jerobi. Poslej je tudi pijančevanje v istem kraju zelo ponehalo.

Loterijske številke.

Trst	17. marca	53	57	80	37	83
Gradec	24. „	90	73	53	2	5

Naznanilo dolenskim vinogradnikom.

Vsled sklepa veleslavnega deželnega odbora z dné 20. marcija 1894 št. 2911, bode letos na deželni vinarski, sadjarski in poljedeljski šoli na Grmu pri Rudolfovem tridnevni cepilni tečaj o suhem ali lesnem cepljenji ameriških trt in njih ulaganje v trtnico in sicer dne 16., 17. in 18. aprila t. l.

Ta cepilni tečaj je namenjen vsem vinogradnikom črnomaljskega in novomeškega političnega okraja ter je udeležba vsakemu dovoljena.

Tistim, katerim bi bilo težavno se tukaj tri dni na lastne stroške vzdržati, je dovoljena denarna podpora 1 gld. na dan in sicer je ta tako odmerjena, da jo dobi 15 prosilcev iz metliškega, 15 iz črnomaljskega sodnijskega in 20 iz novomeškega političnega okraja. Kdor želi to podporo dobiti, uložiti naj najkasneje do 10. aprila t. l. nekolokovano prošnjo do podpisane vodstva, v kateri naj g. župnik s timbro in podpisom potrdi vrednost prosilčev. Podpora se bode zadnji dan tečaja pri vodstvu izplačala.

Prečastiti gospodje župniki so najuljudneje naprošeni, da blagovole to naznanilo župljanom objaviti.

Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu, dné 27. marcija 1894.

Razglas.

Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo je odredilo z odlokom z dne 13. marca t. l. št. 392, da se vrši petdnevni poučni tečaj za ribiče po predlogih samostalnega ribarskega odseka podpisane družbe in da poučujeta gospoda Ivan Franke, c. kr. profesor ter načelnik imenovanemu odseku in Josip Hubad, c. kr. gim. profesor.

Vsled tega razglasuje podpisana družba sledeče:

1) Tečaj se bo vršil od 15. — 20. aprila t. l. v riborejnem zavodu imenovanega odseka na Studencu pod Ljubljano.

2) V tečaj se sprejmo le ribiči, drugi pa izjemno le v kakem uvaževanja vrednem slučaju.

3) Vsak obiskovalec tečaja dobi po 2 gld. na dan ter z ozirom na oddaljenost njegovega doma od Ljubljane primerno odškodnino za pot.

4) Prošnje za sprejem v tečaj je predložiti najkasneje do 8. aprila t. l. podpisani družbi. Prošnjam je priložiti potrdilo pristojnega županstva, da se prosilec z ribištvo živi.

C. kr. kmetijska družba Kranjska v Ljubljani,

dné 23. marca 1894.

ZAHVALA.

Za milo sočutje mej boleznijo in o smrti našega iskreno ljubljene očeta, oziroma starega očeta, gospoda

Jakoba Mehora,

pekovskega mojstra in posestnika,

izrekujemo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so se vdeležili spreveda, posebno za krasne poklonjene vence in slavn. „Pevskemu društvu“ za lepo nagrobno petje.

(63)

Žalujoči ostali.

V Brunnerjevi gostilni

(71—1)

se toči izvrstno

Mengiško pivo (Mannsburger).

Krompir „oneidovec“

priznано najboljšo dandanašno sorto krompirja, se prodaja v kmetijski šoli na Grmu, bodisi za jed, ali pa za seme po dva in pol krajcarja kilogram. — Ravno tam se prodaja tudi

jabolčno i hruškovo drevje,

finih namiznih in moštih sort Išče se pa tudi

pošten hlapec in volar

z letno plačo 66 gld.

(58—2)

Natakarica!

Ker nameravam v začetku aprila odpreti svoj vrt, preskrbljen zopet z najboljših vrste pivo, iščem sposobno natakario, srednje starosti ter poštenega vedenja, na račun ali proti primerni plači. Ponudbe sprejema

Danijel Makar,

Metlika, Dolenjsko.

Dober zaslužek

odpre se s i. aprilom t. l. inteligentnim, slovenske pisave dobro zmožnim in delalnim osobam, ki bi se hotele posvetiti važnej narodno gospodarskeji stroki. Ponudbe pošiljajo naj se v zaprtih pismih z napisom: „Dober zaslužek“ poste restante v Ljubljano. (61—1)

Novo lepo posestvo na prodaj.

V Zalogu, tri četrt ure od železnične postaje Novo Mesto in pol ure od postaje Straža ležeče lepo posestvo na ravnini, obstoječe iz hiše in gospodarskih poslopjij, njiv, travnikov in vinogradov, je takoj naprodaj. Cena 3.500 gld. Več pove lastnik Franc Šteh, Zalog hiš. štev. 13, pošta Novo Mesto. (59—2)

Takoj se odda v najem ali pa prodaja

lepo manjše posestvo

v Stari Bučki. Več pove J. Pelko, vočar zemalj. vlade, Zagreb (Maksimir). (60)

Na prodaj je do

50 novih, lično izdelanih, trpežnih vozov, različne velikosti in cene pri Fran Wallandu v Žužembergu. (54—2)

Oves „Willkomm“.

Ta izvrstna vrsta težkega ovsa obrodi v vsaki zemlji prav dobro in se je pokazala v goratih pokrajinah kot najzgodnejša in najrodovitejša; ima visoko in prav dobro krmilno slamo in ne poleže. Ker se mora ta oves jako redko posejati, zadostuje 50 kg za en joh. Cena enemu kilo je 25 kr., 50 kg 10 gld., 100 kg 18 gld. Vrečice, ki imajo 5 kg pošiljajo se poštne prosto na vsako pošto postajo za 1 gld. 80 kr. — Bogato rodeči dupavski oves rodi najbolje v peščeni ilovnati zemlji; 50 kg za 6 gld. 50 kr., 100 kg za 12 gld. z vrečo postavljen na postajo Konjice. — Razpošilja oskrbnitvo grajščine Goliče pri Konjicah na Štajerskem dokler ga ima kaj v zalogi. (40—3)

Gospodarski opravnik,

ki je teoretiško ter praktično zmožen poljedelstva, živinarstva ter kletarstva, se sprejme za gospodarstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu na Dolenjskem.

Opravnik dobi na leto 360 gld. plače, 20 gld. za kurjavo, prosto stanovanje in svečavo (petrolej) ter majhen zelenjadni vrt za porabo.

Službo je nastopiti 1. maja t. l.

Prošnje s priloženimi spričevali je poslati najkasneje do 15. aprila podpisane vodstvu.

Vodstvo kranjske deželne, vinarske, sadjarske in poljedelske šole.

Na Grmu pri Novem mestu, dné 13. marca 1894.

Otvorjenje nove prodajalnice.

P. n.

Podpisani dovoljuje si sl. občinstvu naznaniti, da je v Rudolfovem na Velikem Trgu, hiš. štev. 87 v Kastelčevi hiši otvoril novo prodajalnico pod tvrdo

Anton Ogrin

(preje Th. Salloker.)

Prodajal bode špecerijsko blago najboljše kakovosti in po jako nizki ceni. Upa, da si bode s finim blagom, kakor tudi hitro potrebo kmalo pridobil naklonjenost slavnega občinstva. Priporočevaje se za mnogobrojni obisk svoje novo vrejene prodajalnice, beleži

z odličnim spoštovanjem

Anton Ogrin

(62—1)

v Rudolfovem, Vel. Trg št. 87.

Otvorjenje nove prodajalnice.

Na prodaj je

200 mernikov semenskega krompirja

po nizki ceni pri

Janez Ferliču.

(68)

Išče se 14—16letni deček,

ki bi se hotel učiti strojarskega obrta. Sprejme se pod ugodnimi pogoji pri

Ivan Oblaku,

strojarju na Vrhniki.

(66—1)

Znano najboljši garantirani sveži

Roman-cement

za opeko, prodaja vsled zaveze s tovarno pri Zidanem Mostu po jako nizki ceni

(32—3)

Ivan Prijatelj

v Št. Janžu na Dolenjskem.

Na zahtevanje ze naznanjajo cene pismeno.

Na prodaj je

1500 mernikov lepega semenskega krompirja

po jako nizki ceni. — Več pove lastnica

(27—4)

pl. Fichtenau.

Svarilo!

Podpisani svarim vsakega, da moji soprogi Ani Zupanič, nikakoršnega denarja ne posodi, ker jaz nisem plačnik.

Gradac, dné 24. februvarija 1894.

(36—3)

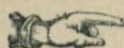
Jure Zupanič.

Razglas.

Ravnateljstvo mestne hranilnice v Novem Mestu, daje na podlagi sklepa z dne 21. marca 1894, št. I, na znanje, da bode hranilnica začela poslovati dné

1. maja tekočega leta ob 10. uri v mestni hiši.

Od tega dneva se bodo prejemale vloge. Prošnje za posojila pa se lahko ulagajo že od 15. aprila počenši.

 Uradni dnevi so vsak torek in petek od 10.—12. ure dopoldne.

(70) Ravnateljstvo mestne hranilnice v Novem Mestu,
dne 30. marca 1894.

Adolf Pauser,
predsednik ravnateljstva.

Fran Perko,
pisarnični ravnatelj.

Dr. Schegula,
podpredsednik ravnateljstva.

Razglas.

Posojilnica v Črnomlju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, imela je dne 19. marca t. l. redni občni zbor, v katerem se je potrdil račun in bilanca za 1893, kakor sledi:

Bilanca.

A k t i v a.		gld.	kr.	P a s s i v a.		gld.	kr.
Inventar	293	—		Zadružnikom 1606 deležev á 2 gld. . .	3212	—	
Dana posojila	189860	65		Hranilne uloge gld. 183329.58)	190373	62	
Zaostale obresti	972	56		Kapitalizovane obresti „ 7044.04)			
Pri drugih denarnih zavodih je naloženo .	4500	—		Predplačene obresti za 1894	1963	14	
Obresti od naloženega denarja pri drugih zavodih za 1893	133	75		Nevzdignene dividende od deležev	497	88	
Še ne povrneni prehodni zneski	85	55		Vstopnina, pripadajoča rezervnemu zakladu	222	—	
Vrednost tiskovin (knjižic, menjic, dolžnih pisem)	37	61		Čisti dobiček	2829	44	
Gotovina 31. decembra 1893	3214	96					
Skupaj	199098	08		Skupaj	199098	08	

Dohodkov bilo je 141.414 gld. 64 kr., izdatkov 142.358 gld. 21 kr., skupnega prometa 283.772 gld. 85 kr. Rezervni zaklad ima koncem 1893 7285 gld. 75 kr.

Društvenikov bilo je koncem 1892. leta 781, v letu 1893 jih je izstopilo 11, pristopilo pa 111, tako, da je bilo koncem 1893. leta 881 zadružnikov, ki imajo 1579 deležev po 2 gld. v skupnem znesku 3158 gld.

(69)

Ravnateljstvo.

600 mernikov dobro osušene koruze

(65—1)

ima na prodaj

oskrbnništvo Brajtenau pošta Novo Mesto.

Oskrbništvo grajščine Brajtenau pri Novem Mestu
išče več

delavskih družin, kakor tudi posamezne osebe.

Delavci dobivajo stanovanje proti odslužku, nekoliko njiv za potrebni živež, drva za kurjavo in imajo cel letni zaslužek kot navadni dninar pri obdelovanju posestva.

(64—1)

Hiša in kramarija naprodaj.

V nekem majhnem, prijetnem kraju pri fari, tri četrte ure od postaje južne železnice je takoj za oddati hiša v najboljšem stanju, v kateri se nahaja tudi kramarija, zraven je tudi vrt in polje.

Taisto bi stalo 800—1000 gold. in je jako pripravno za kakega vpokojenega, udovo, ali samsko osebo, katera ima majhne potrebščine. — Več o tem pové iz prijaznosti gosp. A. Kališ v Ljubljani.

(42—3)

600 centov mrve in nemške detelje

ima na prodaj

Josip Windischer,

posestnik v Kandiji.

(67—1)